

Na zahtevanje načelstva in tretjine udov nadzornega svetovalstva mora nja predsednik sklicati tudi izredno sejo; potrebno je pa, da se mu predmet pretresovanja poprej pisмено naznani.

Razun slučajev, ki so v teh pravilih posebej omenjeni, imajo udje načelstva pri sejah nadzornega svetovalstva samo posvetovalen glas.

Na zahtevanje nadzornega svetovalstva mora načelstvo potrebna pojasnila o stanju blagajnice podavati in društvene knjige, spise, račune itd. za pregled predlagati.

§. 19. Udje nadzornega svetovalstva, ki so pravico razpolaganja s svojim premoženjem, ali državljanske častne pravice zgubili; ki so v konkursu, ali svoje dolžnosti proti društvu ne spolnujejo, ali ktere zaradi tega društvo tožiti mora, in kteri društvu protivno ravnaajo, — izloči občni zbor iz nadzornega svetovalstva.

Dolžnosti in pravice nadzornega svetovalstva.

§. 20. Nadzorno svetovalstvo nadzoruje delovanje načelstva in ima z ozirom na to pravico pregledovati knjige, spise in stan denarnice, in ako se pri tem kaka nepravilnost ali pomanjkljivost nahaja, mora to po primerni poti odpraviti.

Ako bi bilo potrebno, sme tudi ude načelstva od opravljanja odstaviti, dokler o tem občni zbor sklepa ne stori; skrbeti pa mora, da se društvena opravila za ta čas po namestnikih v redu dalje opravljajo in da je imetje denarnice popolnoma zavarovano.

§. 21. Posebe pa mora nadzorno svetovalstvo mesečne in celoletne račune in bilance na tanko pregledati, pretre ti in se prepričati, da je to, kar računi in knjige kažejo, tudi resnično v blagajniški gotovini, v menjicah in drugih vrednostnih listinah i. t. d., o čemur se mora občnemu zboru s primernimi predlogi poročati.

§. 22. Nadzorno svetovalstvo zastopa društvo pri sklepanju pogodb z načelstvom in v tožbah med poslednjim in društvom.

Za poverenje (legitimacijo) pri tem služi mu zapisnik seje občnega zbora, v katerej se je nadzorno svetovalstvo izvolilo.

§. 23. Razun zadev, ki so v teh pravilih posebej navedene, je načelstvo vselej na odobrenje nadzornega svetovalstva navezano, in to:

- pri sprejetju ali odstavljenju društvenih uradnikov in ustanavljenju njih plače;
- pri sklepanju pogodb za stanovanje, naročilo pohištva ali prodajo taistega;
- pri sestavljenju opravičnega poduka in ustanavljenju načina, kako da se naj knjige vodijo;
- pri nalaganju gotovine, ki se v blagajnici kot nepotrebna in prekoredna nahaja;
- pri sklepu, koliko obresti in provizije da se naj od podeljenih posojil plačuje, kar se ima vsakokrat javno naznani;
- pri dovoljenju zalog in posojil vsake vrste, kakor tudi njih podaljšanju; in

g) pri sprejemanju posojil v društveno denarnico med mejami, ktere je za to občni zbor napravil.

§. 24. Načelstvo sprejema samostojno denar, ki se v društveno blagajnico vlaga; nadzorno svetovalstvo pa skrbi za to, da se zastran povračila teh posojil postavijo primerni obroki, in da ti obroki v razmerju stojé s tistimi, po kterih društveni denar in záloge zopet v blagajnico nazaj tekó. —

§. 25. Načelstvo z nadzornim svetovalstvom skupaj sprejema društvenike in društvene uradnike iz službe deva.

V taki skupni seji mora nad polovico udov načelstva in nadzornega sveta navzoč biti.

Državni zbor.

V tajni seji odločil je drž. zbor, da se sme s poslancema Schöffelnom in Schönererjem kazenska preiskava pričeti, dasi je prvi že na pol stvar sam poravnal. Ta sklep demokrat, med ktere spada tudi Schöffel, močno pod nosove kadi. Pa čudno bi res bilo, ko bi se prostost (imuniteta), vsled ktere je poslanec za to, kar v zbornici govori, neodgovoren, raztezala tako dalje, da bi tudi za to, kar zunaj zbornice dela in govori, neodgovoren bil.

V 75. seji se do vlade stavi interpelacija, ktera kaže, koliko sitnob da dela vladi in šolskim organom liberalstvo učiteljev. Deželni šol. nadzornik na Českem, duhovnik Mareš, je namreč v poročilu o žalostnem stanju srenjske realke v Budjevicah nasvetoval, da naj dež. šol. svet ravnatelja realke, Lipperta, nemudoma odstavi, češ, da ni edinosti med učiteljstvom, pri mladeži pa reda in napredka ne. Vsled tega poročila je sklenil dež. šol. svet ravnatelja v disciplinarno preiskavo dejati. V tem je pa omenjeno realko država na svoje stroške prevzela in mestni zastop je ravnatelju naznanil sklep, da so pogodbe z učiteljstvom prenehale. Učitelji so se pri ministertvu pritožili, nekteri so zopet službo dobili, namesto Lipperta se je pa drug ravnatelj imenoval. —

Poslanec dr. Bareuther stavl je torej s tovariši interpelacijo do ministra in jo podprl s tem, da ni res, kar se je gledé Lipperta poročalo, ki nema drugega greha, kakor da je z ozirom na verske reči svobodomiseln školnik, ktere ga so se hoteli iz lepa znebiti; da je srenjski zastop pogodbo prelomil, ter ne bi srenjski učitelji pri takem postopanju pravne obrambe več imeli; da je slednjič Lippert liberalcem čisto po volji. Vprašalci torej tirjajo, da minister učitelje proti samovoljnosti (?) srenje brani, ravnatelju čast in službo povrne, dež. šol. svet pa na odgovor postavi, češ, da je svoje meje prestopil. —

Göllerich razvija svoj predlog o vrvnanju politične uprave. Stvar zadeva posle, ki so se političnim gosposkam vzeli in srenjam

v področje dali (izročene opravila). Govornik poudarja, da ni na tanko določeno, kaj da naj srenje in kaj gosposke opravljajo, ter je vsled tega mnogo preprirov zastran pristojnosti; izročene opravila delajo srenjam mnogo stroškov, iz druge strani pa nemajo izvrševalne oblasti, brez katere ne morejo nič opraviti. Nasvetuje toraj, da se stvar izroči odboru 9 udov v pretres; dr. Herbst pa predlaga in zbornica temu pritrdi, da se voli v odbor 24 udov, naj bi kolikor mogoče misli vseh strank se razodele. — Do 77. seje še nismo brali volitve tega odbora, v katerem bi ne smel manjkati g. Herman, zvedenec v teh zadevah.

Nadaljeval se je v tej in naslednjih sejah razgovor o delniški postavi, ktere se godi, kakor vsakej reči, ki prepozno pride, da nihče z njo zadovoljen ni.

V odboru za pretresovanje državnega proračuna je pri stroških za „bogočastje“ minister Stremayr z Suessem in Giskro mnogo opraviti imel. Obema ni prav, da se iz cerkvene zaloge, ki je napravljena bila iz zaprtih samostanov, leten znesek daje raznim redovnikom, kar pa je ravno tako pravično, kakor če n. pr. minister poljedelstva iz davščin vsako leto odloči nekaj zneskov za povzdigo poljedelstva. — Minister Stremayr se ni mogel vprašalcev drugače odkrižati, kakor da jim je obljubil do prihodnjega leta natančno likvidacijo, to je, da se bo pri vsakem klostru, pri vsakem zavodu, ki dobiva pomoči iz cerkvene zaloge, preiskalo, po kakej pravici da pomoči dobiva. To je skoro tako, kakor da bi se bilo dozdej komu po krivici plačevalo iz cerkvene zaloge!

Za cerkvene potrebe na Štajerskem dovolil je odbor 250.000 gld., na Koroškem 80.600 gld., na Kranjskem 107.000, na Tržaškem 52.000, na Goriškem 74.000, na Istrijskem 71.000 gld. — Čudno pa, da se pri postavku 500.000 gld. „duhovnikom v podporo“ nihče oglašil ni, ko je vendar jasno kot beli dan, da se mora s tem cerkveni zaklad v kratkem času celó izprazniti, kajti je letos že 4. znesek enake visokosti kakor prejšnji, ki znašajo dozdej skupaj že 2 milijona! Redna plača se s temi „darovi“ nobenemu zboljšala ni, toraj tudi gmotno stanje ne. Tukaj bi bilo treba varčnosti, ne pa pri ubozih goldinarjih, ki jih premajajo samostani. — Lepa je tudi, kar je minister nauka odgovoril Suesu na vprašanje, kako to, da se za duhovske izobraževališča od leta do leta manj v proračun postavlja. Minister je rekel, da za to, ker je če dalje manj kandidatov duh. stanu! Kdo je pa tega kriv? V prvi vrsti država sama, ki profesorje preslabo plačuje; slabeje ko so ti plačani, menj se da izvrstnih učnih moči dobiti in ohraniti, manj slaven je tudi glas učilišč, ki nemajo posebno vabljive moči za mlade ljudi. V drugi vrsti je tega kriva vojaška postava, ki jemlje bogoslovnicam najboljših učencev. Namesto pa kolikor se da te napake odstra-

niti, se stiska in odbija če dalje bolj strošek, da mora pešati katoliško življenje, katoliško znanstvo, — gorje pa cerkvi v sedanjem času brez izobraženega duhovenstva!

V „pravni“ državi avstrijski se ravno postave, ki varujejo „pravno“ stanje državljanom, kaj slabo izvršujejo. Nov dokaz temu je to, da se gozdnarska postava od l. 1852 še zdaj ne izvršuje. To je v odboru za državni proračun izrekel sam minister poljedelstva. Ko ga je namreč poslanec Korb vprašal, ali bi ne kazalo postaviti predelati in za nadzorstvo postaviti pri okr. gosposkah gozdnarskih uradnikov zvedencev, je odvrnil minister, da je treba pred vsem omenjeno postaviti v življenje spraviti, ker bi še le nje izvrševanje pokazalo, česar treba popraviti; uradniki bi pa preveč stroškov prizadevali in — zasebnikom v gozdnarskih zadevah preveč vmes govorili!

Dopisi.

V Ljutomeru 26. nov. (Cerkv. predstojništvu in faranom v preudarek.) Radovedni smo, kaj da bo neki naš g. organist, ki se je že večkrat te službe odpovedal, jo že enkrat za dalj časa celó odložil, samo da še nekatere krajcarje več od faranov ali pa cerkve iztisne, napravil zdaj, ko se je oglašil za tukajšnjo podučiteljsko službo mlad gospod, kateri je tudi v muziki našemu dozdanjemu organistu kos, pa vendar vsega tega kakor on ne bo tirjal, je pa podpore bolj potreben in tudi vreden, ker se iz mnogo boljše službe semkaj poda.

Opozorujemo tedaj cerkveno predstojništvo in pa farane na te okoliščine, ki res zaslužijo preudarka. Naš dozdanji g. organist se ne bo mogel na posebne zasluge za cerkev in cerkveno srenjo sklicevati, ker je bil za svoje opravila tudi dostojno plačan.

Iz Celja 23. nov. (Nova bolnišnica.) Nekdaj je celjska bolnišnica tako imenitna in bogata bila, da je še l. 1729. 18 duhovnikov na nje ime pravico do užitka (tischtitel) imelo. Njej je pripadala 1. gosposkina pravica sv. Duha, ktera njej je nesla po poročilu celjske kronike 1300 fl. na leto; 2. bolnišnica s kapelico sv. Elizabete, žitnica, klet, hlev, dva skednja z kozolcem in terilnico; 3. vrti, njive, travniki in vinogradi. Novejši čas je pa po prodanih posestvih tako obožala, da spada zdaj med najslabejše naše dežele. Leta 1784 so se denarji raznih cerkvenih bratovščin celjske farne cerkve v svoti 878 gold. v pomoč vzeli in bolnišnica se je vnovič popravila. — Ko se je l. 1798 v tačasem minorškem samostanu na veliki četrtek ogenj vnel, ki je skoro vse mesto vpepelil, pogorela je tudi bolnišnica in se je potem le za silo postavila in z deskami pokrila. K a p l a n u Žigi Juvančiču in trgovcu Pavlu Kajndelsdorfer-ju so se imeli Celjani zahvaliti, da sta s svojim trudom l. 1824 po mestu